

Τοιχογραφίες από παλαιοχριστιανικό τάφο της Θεσσαλονίκης

Τα πρωτότυπα φυλάσσονται στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού. Ο τάφος ανασκάφηκε στο δυτικό νεκροταφείο της Θεσσαλονίκης και ανήκει στο πρώτο μισό του 4^{ου} αι. μ.Χ. Είναι καμαρωτός με οριζόντια είσοδο-δίοδο και στους τέσσερις τοίχους του κοσμεύεται με τοιχογραφίες. Αντίγραφα των τοιχογραφιών των τριών τοίχων που έγιναν από τον Χ. Λεφάκη εκτίθενται εδώ.

Δυτικός τοίχος: Σκηνή οικογενειακής λατρείας με προσφορές και χοές προς τιμήν των νεκρών προγόνων. Σε υπαίθριο χώρο, δεξιά και αριστερά μίας τράπεζας πάνω στην οποία βρίσκεται ψηλό γυάλινο δοχείο, εικονίζεται μία οικογένεια αποτελούμενη από τον πατέρα, τη μητέρα και τα δύο αγόρια. Ο πατέρας φορά χιτώνα και χλαμύδα με επιρράμματα (clavi) και η μητέρα δαλματική. Και οι δύο κρατούν από ένα στεφάνι δάφνης. Τα παιδιά φορούν κοντούς χιτώνες και το μεγαλύτερο κρατά κωνικό αγγείο για σπονδές.

Στο τόξο πάνω από την παράσταση εικονίζεται στεφάνι δάφνης με καρπούς και κόκκινες ταινίες μέσα στο οποίο υπάρχει η επιγραφή με τα ονόματα των νεκρών, η οποία σήμερα έχει χαθεί σε μεγάλο μέρος. Αρχικά έγραφε: " + Φλαβί/ ω/ [—]/ κε [Αυρ]ηλ[ία]/ Ευστοργία/ υγιένετε παρ[ο]/δίτε ΧΡ".

Νότιος τοίχος: Ανθισμένος κάμπος πάνω στον οποίο εικονίζεται αγγείο που πλαισιώνεται από δύο παγώνια και επιπλέον ένα φασιανό στα δεξιά.

Βόρειος τοίχος: Ανθισμένος κάμπος με φρούτα και λουλούδια πάνω στον οποίο καλάθι με καρπούς, ανάμεσα σε δύο φασιανούς. Στο δεξί άκρο της παράστασης ηλικιωμένη γυναίκα με κάλυμμα στο κεφάλι και στο δεξί χέρι αγγείο για χοές. Πάνω από αυτήν επιγραφή: " Κε Αυρηλία Πρόκλα μητρί πάν/ των". Και αυτή συμμετέχει στη σκηνή λατρείας των νεκρών του δυτικού τοίχου. Πρόκειται πιθανόν για τη νεκρή-αποδέκτη των προσφορών, αφού το όνομά της είναι σε δοτική και αφού τοποθετείται στον ανθισμένο κάμπο, που δηλώνει των Παράδεισο.

Στον ανατολικό τοίχο του τάφου εικονίζονται γιρλάντες και ελισσόμενη κληματίδα πάνω από κιγκλίδωμα.

Βιβλιογραφία: Σ. Πελεκανίδης, "Byzantine Monuments in Greek Macedonia", BS 3, 1962, 459-460. Ε. Μαρκή, "Η ταφική ζωγραφική των πρώτων χριστιανικών χρόνων στη Θεσσαλονίκη". ΚΓ ΔΗΜΗΤΡΙΑ- Επιστημονικό Συμπόσιο. Χριστιανική Θεσσαλονίκη από του Αποστόλου Παύλου μέχρι και της κωνσταντινείου εποχής 31/10- 2/11/1988 (Θεσσαλονίκη 1990) 171-177. Ε. Μαρκή, Η νεκρόπολη της

Θεσσαλονίκη στους υστερορωμαϊκούς και παλαιοχριστιανικούς χρόνους (από τα μέσα του 3^{ου} ως τον 7^ο αι. μ.Χ.). Διδ. διατριβή (Θεσσαλονίκη 2000) σ.120-122, 133 κ.ε., 235 αρ. 45. Για την επιγραφή βλ. D. Feissel, "Les inscriptions de Thessalonique" BCH Suppl. VIII (1983) 122-123.